

Til Norsk-Etnologisk Granskning.

Svar på Transport av høy.

Her i Saltendistriktet er det både kystbygder og fjellbygder. I kystbygdene og de sentrale bygdestrøk, har det gjennom de siste 30 år vært en ganske stor virksomhet med bureising. I de fleste tilfeller har disse bruk oppdaget sånn jord som de gamle gårdene brukte som utslått i disse strøk. I fjellbygdene har utslåttene mere holdt seg som i den gamle tid. I gammel tid brukte de å slå i utmarken, og det var de som slo mesteparten av sitt høy der. Fra slåtte-teigene som var nærmest gården, kjørte de høy hjem på sommerføre, men fra de teigene som var lengst borte, la de høyet i små hus, som de kalte høysjytter. Dette høy kjørte de hjem på vinteren. De som ikke hadde hest, bar eller dro det hjem når det ikke var forlangt.-

For å få høyet i sjyttene, brukte de hest der det gikk an. Ellers måtte de bære eller dra det. Når det var bratt lende, brukte man to risbusker, som man lesset høy på og dro. Dette kalte man å dra droe. Enkelte brukte navnet sloe. Var det riktig ulendt og vanskelig, bruktes snorsekker, som man pakket høyet i og rullet til sjytten. Til å bære høy i bruktes en ung bjørk eller vidje, som var riktig lang med sule i toppen. Sulen ble knyttet sammen til en løkke og dette redskap kaltes spraut. Høyet ble kjemmet i faste kjemmer og lagt over sprauten. Når man fikk 3 - 4 kjemmer, ringet man den over, tredde tjukkenden gjennom løkken og stroppet til. Enden av sprauten stod da som en stang ut, den var god å holde i og god å balansere børa med. Stangen holdtes over hodet når man bar, og på denne måten kunne man bære høy nokkså langt. Det ble også brukt taug til å bære høy i. Da laget man av eisebrisk noe som ble kalt ørje, og den så omtrent slik ut:

De festet den på midten av tauget så dette ble dobbelt, og ørjen bevirket at tauget gled godt under sammenstroppingen av børa. De brukte også å bære med rive på den måten at store kjemmer ble buet sammen og løftet opp på skulderen. De bar ganske bra på den måten.-

4
Kjøring med hest foregikk for det meste med slede i gammel tid. Høysleden var forarbeidet av ganske tynn, sterk material for å få den lettest mulig. Den var som en alminnelig slede, men uten beslag under meiene. Den hadde en ganske stor krok fremme og to kroker bak disse, som var høyere enn kroken fremme): ca. 60 cm. høye. Et tverrtre holdt krokene sammen, og krokerne hjalp til å

holde høyet bedre på under kjøringen. Høyet ble så lesset på og tråkket sammen. Tilslutt la man tangen på og festet den med tau eller remmer til krokene i sleden. Høytangen bestod av 2 - 3 parallelle stenger med tverrgående stenger i endene. Istedet for tang bruktes også to tau eller lærrem med en krok i enden, som vi kaller for reip): dette for at tauget eller remmen skulle gli godt under sammenstroppingen. Redskapet brukes ennu på enkelte fjellgårder der det er bratt terreng. Der det var riktig bratt så det ikke gikk an å bruke sleden, bruktes risdroger. De bestod av 3 - 4 busker som man bandt sammen i endene og festet til drogsjokkene på hesten, som på den måten fikk et stort lass å dra på. Nu brukes det vogn og for det meste 2-hjuls vogn med et lasteplan på 2,50 cm. lengde, 1,40 cm. bredde og med 1 meter høye grinner. En slik vogn kan laste 200 - 250 kg. tørt høy. Den er meget god å kjøre høy med og benyttes også til korn og meget annet. Her brukes også 4-hjuls vogn der forholdene tillater det. Den siste tid er man gått over til å bruke gummi hjul i den utstrekning det er mulig å få tak i slike hjul. De er behagelig både for hest og kjører. De som ikke har hest har som regel handvogn. Den er omtrent som 2-hjuls hestevogn, men mindre.-

Tverå, den 25. januar 1947.

Georg Bjørnbakk (sign).

NORSK ETNOL. MUSEUM
adr. NORSK FOLKEMUSEUM
BYGDØY

250